

Ekonomi Eğitiminin Ekonomi Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma

A Research on Determination of The Effect of Economy Education on Economic Literacy Level

Gülden Gök¹

Öz

Günümüz ekonomisi, piyasada yaşanan gelişmeleri kavrayıp yorumlayabilen ve rasyonel karar alabilen bireylere ihtiyaç duymaktadır. Bunun sağlanmasında toplumun her kademesine verilecek ekonomi eğitiminin önemi büyüktür. Bu bağlamda çalışma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nun farklı bölümlerinde okuyan öğrencilerin, eğitimi gördükleri "Ekonomi" ile ilgili dersler doğrultusunda, edindikleri ekonomi ile ilgili bilgi ve kavramları anlayıp kavrayabilme, ekonomide yaşanan gelişmeleri takip edip yorumlayabilme becerisi olarak tanımlanan ekonomi okuryazarlık düzeyinin tespit edilmesine yöneliktir. Araştırma çerçevesinde, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda okuyan 126 kız ve 96 erkek olmak üzere toplamda 218 öğrenciyi, 12 Ekim 2019 -2Aralık 2019 tarihleri arasında yüzyüze bir anket çalışması uygulanmıştır. Elde edilen veriler, SPSS 23 istatistik programı kullanılarak analiz edilmiş, cevapların frekans dağılımları, katılımcıların demografik özellikleri incelenmiş, güvenilirlik testleri ve korelasyon analizleri yapılmış ve öğrencilerin ekonomik okuryazarlık düzeyi ortalama 70,98 olarak bulunmuştur. Araştırma sonucunda öğrencilerin okudukları ekonomi ile ilgili derslerden yararlandıkları, ekonomi eğitiminin ekonomik okuryazarlık düzeyine olumlu etkisinin olduğu tespit edilmiş ve bulunan diğer sonuçlar metinde tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Ekonomi Eğitimi, Ekonomi Okuryazarlığı, Demografik Özellikler.

Abstract

Today's economy needs individuals who can understand and interpret the developments in the market and make rational decisions. Therefore, it is of great importance to provide economic education for all segments of the society. The aim of this study is to determine the level of economic literacy of the students in Selcuk University Vocational School of Social Sciences. With a questionnaire, students' ability to comprehend the knowledge and concepts in economic courses and to follow and interpret the developments in economics which is defined as economic literacy were investigated. Within the scope of the research, a face-to-face questionnaire was applied to 218 students (126 girls and 96 boys) in Vocational School of Social Sciences between October 12, 2019 and December 2019. The data were analyzed using SPSS 22 statistical program, frequency distributions of answers, demographic characteristics of the participants were examined, reliability tests and correlation analyzes were performed. As a result of the research; The average level of economic literacy of students was found to be 70.98. It was found out that the students benefit from the courses related to the economics they read, so that economic education has a positive effect on the level of economic literacy. Other results are discussed in the text.

Keywords: Economics Education, Economics Literacy, Demographic Characteristics.

Araştırma Makalesi [Research Paper]

JEL: M1 M19

Submitted: 02 / 02 / 2020

Accepted: 01 / 05 / 2020

¹ Dr.Öğr.Gör. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, guldengok@selcuk.edu.tr, Orcid:0000-0002-9948-867X

Giriş

Günümüzde bireylerin tüketim, enflasyon, faiz, para, piyasa ve yatırım gibi konulara, duyarsız kalması mümkün değildir (Taft ve ark.,2013:63).Ekonomik pazarın neredeyse baş döndürücü hızla gelişmesi bireylerin rasyonel karar verip vermemekte yüzleşmesine neden olmaktadır. Piyasaya sunulan çeşitli mal seçenekleri üreticiler arasında sağlıklı rekabet ortamı sağlarken, tüketicilerin, asıl çatışması, seçim yaparken özellikle ekonomik bilgiler konusunda yetersiz bilgi ile karşılaştığı durumdur. Ekonomik bilgiden yoksun bireylerin rasyonel karar vermede zorlanması (Walsh ve Mitchell, 2005), onların ekonomi okuryazarlığı konusunda bilgi sahibi olmadığını ortaya koymaktadır (Walsh ve Mitchell, 2005; Lusardi ve Mitchell, 2014;Lusardi ve Mitchell, 2010).

İktisat yazınında ekonomi okuryazarlığı; güncel ekonomik hayatta para, enflasyon, faiz oranı, kredi gibi temel ekonomik kavramları kullanma, tasarruf etme, kazanma ve para harcama kararlarını formüle etme becerisi olarak tanımlanmaktadır(Oanea ve Dornean,2012:114;Yasmin et al,2014:914). Benzer tanımla, ekonomi okuryazarlığı, bireyin temel ekonomik teorileri ve kavramları anlayıp kavrayabilme, ekonomide yaşanan gelişmeleri takip edip yorumlayabilme ve kendi ekonomik kararlarını bu yönde şekillendirme yeteneğidir(Lusardi, 2012; Lusardi ve Mitchell, 2014; Salemi,2005; Ünal ve ark. 2015: 34; Gerek ve Kurt,2008: 87:Lipset,1959).

Günümüz ekonomileri, basit olmayıp oldukça karmaşık bir yapıya sahiptir. Teknolojik gelişmeler ve iletişim araçlarının giderek yaygınlaşması ülke ekonomilerini küresel sisteme dahil etmeye zorlamaktadır. Bu ortamda doğru zamanda doğru karar alabilmek, sınırlı kaynakları karar verme sürecinde rasyonel kullanabilmek, ekonomik okuryazarlık düzeyi ile ilgilidir (Symmes ve Gilliard,1981). Yapılan araştırmalar, ekonomi konusunda bilgi sahibi olanların, hükümetlerin ekonomi politikalarını bu kavrama sahip olmayanlara göre daha iyi anlayıp yorumladıklarını ortaya koymaktadır (Lipset, 1959; Yasmin et al,2014:915).

Ekonomi ve finansal kavramların temel bilgisine dayanan sağlam finansal kararlar altında rasyonel seçim yapabilmek, yaşanan toplumun iyiliği için önemli bir yaşam becerisidir (Lusardi, 2012; Lusardi ve Mitchell, 2014). Tüketim, tasarruf, yatırım, kredi, borçlanma gibi ekonomik olaylar ile karşı karşıya kalındığında, ekonomik okuryazar olmak, bireyin sadece kendisi için değil, aynı zamanda içinde bulunduğu ekonominin sağlıklı işlemesi, piyasaların verimli çalışması ve ülkenin gelecekteki kalkınmasına katkı sağlaması bakımından da önemlidir (Yasmin et al,2014:914; Burke ve Manz, 2011). Bireyin ekonomik geleceği kendi elindedir. Yaşam kalitesini artırması, emeklilik dönemini etkileyebilecek ekonomik bilgileri ne kadar anlayıp ölçmesi ve buna göre planlama yapması ekonomi okuryazarlık düzeyi ile ilgilidir (Stern,2002; Buchholz,1998).

Ekonomi okuryazarlığı ile ilgili çeşitli görüşler ileri sürülmektedir. Ekonomik Okuryazarlığı Örgütü (OEL), ekonomik okuryazarlığın, temel ekonomik gerçekler ve terminolojilerle sınırlı olmadığını, bunun yanında ekonomik düşünme biçimini güçlendiren kritik beceriler ile bağlantılı olduğunu belirtir.

Rogers (2014)'e göre, ekonomi okuryazarlık, finansal meseleler hakkındaki bilgiden daha fazlasını ifade ettiğini ifade eder. Demirligil ve Şantaş,(2015) ise, bireylerin aile bütçesini düzenlemek gelir ve giderini kontrol altında almak ve gelecek ile ilgili parasal planlarını yaparak sürdürülebilir refah düzeyine ulaşmak ancak ekonomi okuryazarlık düzeyi ile ilgili olduğunu belirtir.

Stern (2002), ekonomik okuryazarlığın, ekonomik literatürde biraz yeni düşünce olabileceğini ortaya koysa da dünyanın az gelişmiş ülkeleri ile yeni sanayileşmiş ülkeleri yanı sıra ABD gibi gelişmiş ülkelerinde de yeni bir araştırma konusu olduğunu ileri sürmektedir. Harris (2009) Ulusal Ekonomik Eğitim Konseyi (NCEE) ile ABD'de yaşayanlar ile yapmış olduğu bir çalışmada, katılanların neredeyse üçte ikisinin enflasyon ve para terminolojisi hakkında bilgi sahibi olmadıklarını ve katılanların yüzde 54' ünün ise bütçe açığı ve para arasındaki bağlantıyı bilmediklerini ortaya koymuştur. Aynı şekilde Jacob ve ark. (2000), genç Amerikalıların büyük bölümünün düşük tüketici okuryazarlığının yanı sıra tüketici sorunları ve kişisel finans ile ilgili bilgilere sahip olmadığını ortaya koymuştur. Yapılan bir çok araştırmalarda da bireylere ekonomi ile ilgili sorular sorulduğunda genellikle yanlış cevaplar verdikleri, hükümetin neden fiyatları artırdığını, enflasyonun neden arttığını, enflasyon ile faiz oranları arasındaki ilişkiyi ve temel basit ekonomik kavramları anlamadıklarını göstermektedir. Bu nedenle hükümet, enflasyonla mücadelede ve fiyatlar konusunda ne kadar önlem alsada ekonomi okuryazarlığı düşük bir toplum karşısındaki girişimi başarısız kalmaya mahkumdur(Yunus et al,2010:69-70; Salemi, 2005:56).

Barton (1993), ekonomi ile ilgili temel bilgilerin, öğrencilerin başarılı olmak için almaları gereken temel eğitimlerden biri olduğunu ileri sürer. Üniversite öğrencileri arasında ekonomik okuryazarlık sorunları ile ilgili bilgilerin genişletilmesi gerektiğine işaret eder. Zira, tüm bireyler günlük yaşamlarında temel ekonomik sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır.

Chloubaa ve ark,(2011)'a göre, ekonomi okuryazarlığı çok çeşitli insan gruplarına yöneliktir. Örneğin tüketicilere, ortaya çıkabilecek belirli durumlarda nasıl davranmaları gerektiğini ve öğretmeyi amaçlar. Ekonomi okuryazarlığının arka planında ekonomi eğitimi, harcama, tasarruf gibi konular yer alır. Bu nedenle gelir, tüketim ve tasarruf ve yatırım gibi finansal davranış ve farkındalıklar ekonomi okuryazarlığı ile mümkündür.

1. Literatür

Yurtiçinde ve yurt dışında ekonomi okuryazarlığının belirlenmesine yönelik yapılmış bir çok çalışma bulunmaktadır. Ülkemizde Ünal ve ark.(2015) tarafından Dumlupınar Üniversitesi, Tavşanlı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin ekonomi okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada, ekonomi okuryazarlık düzeyi iyi olan öğrencilerin, ekonomik karar almada daha rasyonel davrandıkları ve daha bilinçli olduklarını ortaya koymuştur(Ünal ve ark,2015).

Kastamonu Üniversitesi'nin çeşitli fakülte ve meslek yüksekokullarında okuyan 428 öğrenci ile yapılan bir diğer araştırmada, öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi iyi bulunurken, medeni durum, yaş, cinsiyet gibi faktörlerin finansal okuryazarlık düzeyi ile arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır.(Dilek ve ark.,2016).

Barış ve Şeker(2017) tarafından Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğrencileri ile yapılan bir araştırmada, öğrencilerin ekonomik okuryazarlık düzeyi orta düzeyde bulunmuş. Gerek ve Kurt (2010), tarafından, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada da benzer sonuca ulaşılmıştır. Aynı çalışmada erkek öğrencilerin ekonomik okuryazarlık düzeyi kız öğrencilere göre daha yüksek bulunurken, bir işte çalışma ve deneyimli olmanın da ekonomik okuryazarlık düzeyine pozitif etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Teyyare ve ark(2018), tarafından Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin çeşitli bölümlerinde okuyan öğrenciler ile yapılan bir çalışmada, öğrencilerin ekonomik ve mali okuryazarlık düzeyi iyiye yakın bulunmuştur.

Benk ve ark(2015) tarafından, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim bölümü sınıf öğretmen adayları ile yapılan çalışmada, yaş ve cinsiyet gibi demografik değişkenlerin ekonomik okuryazarlık düzeyinde etki etmediği, ekonomi dersi eğitimini alan öğrencilerin de ekonomik okuryazarlık düzeyinin düşük olduğu, matematik öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin ekonomik okuryazarlık düzeyi diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Dilek ve ark (2018) tarafından Kastamonu'da bulunan Fakülte ve Meslek Yüksekokullarında okuyan 428 öğrenci ile yapılan çalışmada, öğrencilerin ekonomi okuryazarlık düzeyinin yeterli olduğu, kendilerine güvendikleri fakat bu konuda daha yapılması gerekenler olduğunu tespit edilmiştir.

Hashim ve Kayode (2013) tarafından Malezya'da üniversite öğrencileri arasında yapılan bir çalışmada yaş, uyruk ve cinsiyetin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesinde önemli bir rol oynamadığı, öğrencilerin ekonomik okuryazarlık düzeyinin düşük olduğu, öğrencilerin eğitim geçmişlerinin öğrencilerinin ekonomik farkındalık seviyelerinin belirlenmesinde önemli bir rol oynamadığı sonucuna varılmıştır.

Yunus ve ark. (2010) tarafından Malezya'daki ortaokul öğretmenlerinin ekonomik okuryazarlığının tespit edilmesi amacıyla yapılan çalışmada, eğitim, harcama, yatırım ve tasarruf gibi konuların ekonomik okuryazarlıkla ilişkisi olup olmadığı araştırılmış ve araştırma sonucunda bunların ekonomik okuryazarlık ile pozitif ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Mercan ve ark (2012), tarafından Ulaştırma Bakanlığı'na bağlı bir şubede çalışanların ekonomi okuryazarlığının belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada, şube çalışanlarının bireysel ekonomi kullanımı boyutunda yüksek düzeyde ekonomi okuryazar oldukları ve yüksek lisans mezunlarının lise, üniversite mezunlarına göre daha yüksek düzeyde ekonomi okuryazar oldukları belirlenmiştir.

Yurt dışında, Wood ve Doyle (2002), tarafından kolej ve üniversite öğrencilerine yönelik yapılan bir çalışmada eğitim ile ekonomik okuryazarlık arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur (Lusardi ve Mitchel (2005). Walstad ve Soper (1988) tarafından yapılan bir diğer araştırmada da üniversitede ekonomi dersi almış olan öğrencilerin, ekonomi dersi almayan diğer öğrencilere göre daha yüksek ekonomik okuryazarlık düzeyine sahip olduklarını tespit edilmiştir. Çalışmada, ekonomi alanında ders alan öğretmenler, öğrencilerin ekonomik bilgilerini geliştirmeyi başardıkları, yüksek ekonomik bilgiye sahip öğretmenler ne kadar fazla olursa, öğrenciler ekonomik okuryazarlık düzeyine o denli katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Harris'in (2009) tarafından yapılan araştırmada katılımcıların yaklaşık üçte ikisinin para ve enflasyon terminolojisini anlamadığı ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılanların yaklaşık% 54'ü para ve açık bütçe arasındaki ilişkiyi anlamadığı ve % 35'inin ise sınırlı kaynaklarla ilgili karar vermeyi anlamadığı tespit edilmiştir. Bulunan bu sonuç akademisyen ve ekonomistlerin ekonomi okuryazarlık düzeyinin zayıf olduğu konusundaki endişeyi ortaya koymaktadır.

Pandey ve Bhattacharya (2012) tarafından öğretmenler ile yapılan bir araştırmada öğretmenlerin, özellikle lise okul öğretmenlerinin, düşük ekonomik okuryazarlık düzeyine sahip olduğu ve ekonomik okuryazarlık düzeyinin cinsiyete ve okula göre değiştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Barton (1993) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada ekonomi ile ilgili temel bilgilerin, öğrencilerin başarılı olmak için almaları gereken temel eğitimlerden biri olduğu ortaya konulmuş ve üniversite öğrencilerinin ekonomik okuryazarlık ile ilgili bilgilerin genişletilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Murniatiningsih, (2017) tarafından öğrenciler ile yapılan çalışmada ekonomi okuryazarlığının tüketim davranışları üzerinde olumlu etkisinin olduğunu ortaya koymuştur.

Lusardi ve Mitchell'in (2007) tarafından yapılan geniş kapsamlı bir araştırmada, ekonomi bilgisinden yoksun bireylerin daha ziyade düşük geliri ve düşük eğitimi bireyler olduğu, bunların da daha çok göçmenler ve kadınlar olduğunu ortaya koymuştur.

Butter's ve Asarta (2011), tarafından ABD liselerinde yapılan bir araştırmada, erkeklerin ekonomik okuryazarlık düzeyinin kadınlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer çalışma Ansong ve Gyensare (2012) tarafından üniversite düzeyinde yapılmıştır.

Yasmin ve Kauser (2014) tarafından Pakistan'da üniversite öğrencilerinin ekonomik okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi üzerine yapılan bir çalışmada, eğitim ve harcamalarının ekonomik okuryazarlıkla pozitif ilişkisi olduğu, babanın eğitiminin, öğrencilerin ekonomik okuryazarlık düzeyleriyle olumlu ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Yeop ve Jalil (2010), tarafından Malezya'da ortaöğretim okullarında 100 öğretmen arasında iktisat eğitimine maruz kalma, tasarruf, harcama, yatırım ve ekonomi okuryazarlığı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, iktisat eğitimi ile ekonomi okuryazarlığı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmalardan ekonomi eğitiminin bireylerin ekonomik okuryazarlık düzeyini artırmada en etkili yol olduğu, ekonomi okuryazarlık düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık olduğu ve ekonomi okuryazarlığın tüketim davranışları üzerinde olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşmak mümkündür.

2. Araştırmanın Metodolojisi

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nun farklı bölümlerinde okuyan öğrencilerin, eğitimini gördükleri "Ekonomi" ile ilgili dersler doğrultusunda, ekonomi okuryazarlık düzeyinin tespit edilmesine yöneliktir. Çalışma ile öğrencilerin ekonomik okuryazarlık konusuna dikkatleri çekilerek, buldukları dönemde ve gelecekte, gelir tüketim ve tasarruflarını ekonomik okuryazarlık becerileri ile rasyonel kararlar doğrultusunda almalarına katkı sağlaması bakımından önemli olacağı düşünülmektedir.

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, bu evreni temsil gücüne sahip, Bankacılık ve Sigortacılık(53), İşletme(39), Çağrı Hizmetleri(35), Büro Yönetimi(32), Muhasebe(32), Lojistik(27) bölümlerinden, zaman ve maliyet kısıtları nedeniyle seçilen 126 'sı kadın, 92'si erkek öğrenci olmak üzere toplamda 218 öğrenci oluşturmaktadır. Ankete katılacak öğrencileri belirlemek için basit rassal örnekleme tekniği kullanılmıştır. Elde edilen örneklem hacmi (n) doğrultusunda 218 öğrenciye 32 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Anketin ilk 10 sorusu katılımcıların demografik özellikleri ile ilgili sorulardır. Ankette yer alan diğer 22 soru 4 başlık altında toplanmış 5-li likert tipi sorulardır. Bu sorular "5. Kesinlikle katılıyorum", "4. Katılıyorum", "3. Fikrim Yok", "2. Katılmıyorum", "1. Kesinlikle katılmıyorum" olarak ölçeklendirilmiştir. 4 başlık için ve anketin tümünde elde edilen puanlar 100 üzerinden hesaplanarak her bir öğrencinin ilgili başlıklardaki puanları ve tüm anket sorularından elde ettiği toplam puan Ekonomi Okuryazarlık Puanı (EP) olarak hesaplanmıştır. EP üzerinde yapılan incelemeyle puanlara etki eden faktörlerin neler olabileceği analiz edilmiştir. Bu incelemelerde öğrencilerin demografik özellikleri, aylık gelirleri gibi faktörlerin EP üzerinde etkisi araştırılmıştır.

Veriler SPSS 23 paket programı ile değerlendirilmiş, oluşturulan bağımsız grupların karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi, tek yönlü Anova testi gibi parametrik testlerden uygun olanlar tercih edilmiştir. Frekans dağılımı, Ki-Kare yöntemi, Korelasyon analizi yararlanılan diğer yöntemler olmuştur.

2.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada birincil verileri elde etme aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anketler, 12 Ekim 2019 -2Aralık 2019 tarihleri arasında uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 23 istatistik programı kullanılarak, cevapların frekans dağılımları, katılımcıların demografik özellikleri incelenmiş, güvenilirlik testleri ve korelasyon analizleri yapılmıştır. Araştırmada iki bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Anket formunun birinci bölümde demografik özelliklerle ilgili sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise öğrencilerin ekonomi bilgisini ölçmeye yönelik anket soruları (7 Soru), ekonomik akılcılık (5 Soru), toplumsal ekonomik yansımalar (6 Soru), Bireysel ekonomi planlama(4 Soru) olmak üzere 4 başlıkta toplanmıştır. Öğrencilerin her bir başlıktaki puanları 100 üzerinden hesaplanmış ve bu başlıklardaki yetkinlikleri demografik özelliklere göre incelenmiştir. Ayrıca anketin tümünde elde ettikleri puanlar da 100 üzerinden hesaplanarak her bir öğrenci için ekonomi okuryazarlık puanı (EP) belirlenmiştir. Puanlara etki eden faktörler irdelenmiş, puanlar arasındaki ilişkiler yorumlanmıştır. Araştırmada Gerek ve Kurt(2011) tarafından geliştirilen, "Ekonomi Okuryazarlık Ölçeği" kullanılmıştır.

2.4. Araştırma Soruları

Araştırmada genel olarak; öğrencilerin ekonomik okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi, okulda öğrendikleri derslerin ekonomik okuryazarlık düzeylerine katkısı ve ekonomik okuryazarlığın regresyon analizi araştırılmıştır. Bunun yanında aşağıdaki sorulara cevap bulmak ta amaçlamaktadır;

♣ Araştırmaya katılan öğrencilerin hesaplanan ekonomik okuryazarlık puanı (EP) demografik özelliklerine göre anlamlı farklılıklar gösteriyor mu?

♣ Araştırmaya katılan öğrencilerin hesaplanan ekonomik okuryazarlık puanı (EP) okudukları bölümlere göre anlamlı farklılıklar gösteriyor mu?

♣ Araştırmaya katılan öğrencilerin hesaplanan ekonomik okuryazarlık puanı (EP) gelir düzeylerine göre anlamlı farklılıklar gösteriyor mu?

3. Araştırmanın Bulguları

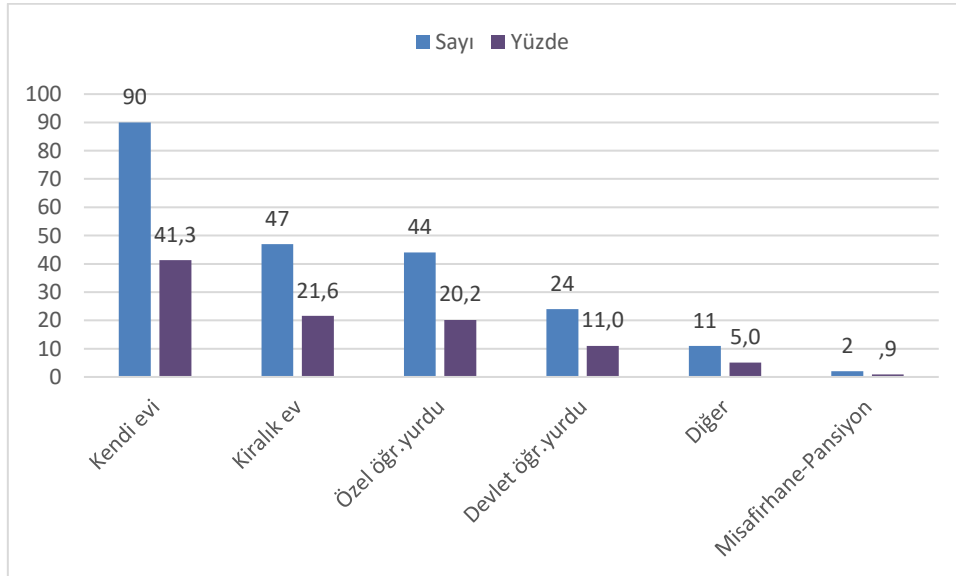
3.1. Demografik Özellikler

Tablo 1. Öğrencilerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş grupları	Sayı	Yüzde
17-23 yaş	194	89,0
24 ve üstü	24	11,0
Toplam	218,0	100

Öğrencilerin %89' u 17-23 yaş grubundadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin 92' si erkek (%48), 126 sı kadındır (%52). Kadın ve erkek oranları eşit olmamakla beraber her iki gruptan da anket için yeterli sayıda öğrenci bulunmaktadır.

Grafik 1. Öğrencilerin İkamet Yeri Dağılımı

Öğrencilerin %41 e yakını aile yanında ikamet etmektedir. Aile ile birlikte yaşamayan öğrenciler arasında kiralık evde kalma en çok tercih edilen yöntem olarak ortaya çıkmaktadır. Misafirhane-Pansiyonda kalan öğrenci sayısı 2 olduğundan bu öğrenciler Diğer grubu ile birleştirilerek analizlerde 5 bağımsız grup olarak incelenmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımı

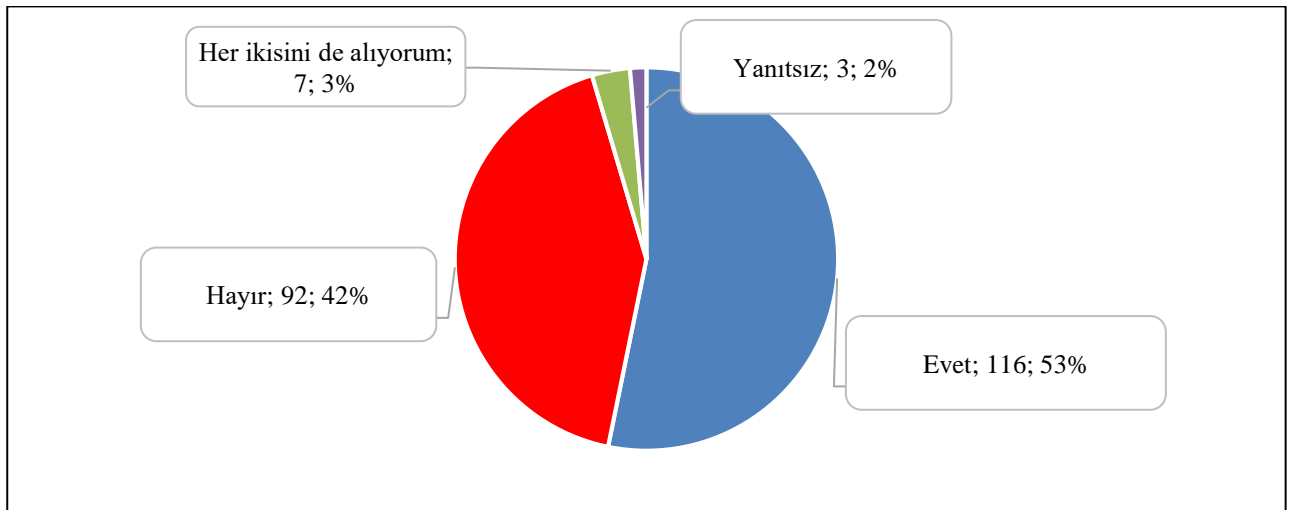
Bölümler	Sayı	Yüzde
Bankacılık ve Sigortacılık	53	24,3
İşletme	39	17,9
Çağrı Hizmet	35	16,1
Büro Yönetimi	32	14,7
Muhasebe	32	14,7
Lojistik	27	12,4
Toplam	218	100,0

Öğrenciler ekonomik konulara yakınlık ve uzaklık olarak farklı durumdaki bölümlerden seçilmiştir. Bu nedenle elde edilecek veriler genelleştirilmeye müsaittir.

Tablo 3. Öğrencilerin Aylık Gelir Grupları Dağılımı

Gelir grupları	Sayı	Yüzde
0-1000 TL	160	73,4
1001-2000 TL	38	17,4
2000 -3000	3	1,4
3000 ve üstü	17	7,8
Toplam	218	100,0

Öğrencilerin %73 ten fazlası 1000TL altında aylık gelire sahiptir. 2000-3000TL arası gelire sahip sadece 3 öğrenci olduğundan analizlerde bu grup ile 3000 TL den fazla geliri olan grup birleştirilecek, incelemeler 0-1000TL gelir grubu, 1001-2000TL gelir grubu ve 2001TL ve üstü gelir grubu olmak üzere 3 grupta yapılacaktır.

Grafik 2. Öğrencilerin Kredi/ Burs Alma Durumu

Öğrencilerin Kredi ve/ veya Burs alma durumunun ekonomi bilgisi üzerinde etkili olacağı düşünüldüğünden öğrencilere “ Kredi / burs alıyor musunuz? “ sorusu sorulmuş, alınan yanıtlara göre bu durumda 7 öğrenci belirlenmiştir. Bu 7 öğrenci istatistiksel sonuç için yetersiz sayıda görüldüğünden bu öğrenciler Kredi ya da Burs alan öğrenci grubuna eklenmiştir (116+7 = 123 öğrenci). Kredi ya da Burs almayan grupta da 92 öğrenci bulunmaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin Ailelerinin Yaşam Yeri Dağılımı

Yaşam yeri	Sayı	Yüzde
il	150	68,8
ilçe	36	16,5
kasaba-belde	14	6,4
köy	15	6,9
yanıtsız	3	1,4
toplam	218,0	100

Ebeveynlerin %68 den fazlası il merkezlerinde yaşamaktadır. İlçelerde yaşayanların toplamı kasaba-belde ve köyde yaşayan ebeveynlerin sayısından fazladır.

Tablo 5. Öğrencilerin Baba Mesleklerine Göre Dağılımı

Meslekler	Sayı	Yüzde
İşçi	64	29,4
Diğer	53	24,3
Esnaf	31	14,2
Çiftçi	31	14,2
Memur	19	8,7
Serbest meslek	13	6,0
Öğretmen	7	3,2
Toplam	218	100

Öğrencilerin baba mesleklerine dağılımı çeşitlilik göstermektedir.

3.2. Ölçeğin Geçerlilik-Güvenirlilik Analizleri.

Araştırmada Gerek ve Kurt (2011) tarafından geliştirilen ekonomi okuryazarlık ölçeğinin uygulanması sonrası örneklem büyüklüğünün geçerliğini istatistiksel olarak test etmek için Kaiser-Meyer-Olkin'in (KMO) örneklem yeterliği ölçümü yapılmıştır. 0 ile 1 arasında değer alabilen KMO değeri; 0.5 ile 0.7 arasında normal, 0.7 ile 0.8 arasında iyi, 0.8 ile 0.9 arasında çok iyi ve 0.9'un üzerinde ise mükemmel olarak yorumlanmaktadır (Field, 2005; Sharma, 1996). Bu çalışmada kullanılan ölçek için KMO değeri 0,830 olarak hesaplanmıştır. “Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeği”nin güvenirlik çalışması kapsamında, ölçek maddelerinin birbirleri ile tutarlılığını test etmek için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Alanyazında iç tutarlılık katsayısı 0,70'in üzerinde hesaplanan değerler iyi olarak kabul edilmekte (Altunışık vd, 2010;

Tavşancıl, 2002; Büyüköztürk, 2002) ve 1.00'e yaklaştıkça çok iyi olarak görülmektedir (Ural ve Kılıç, 2006). Bu çalışma için kullanılan ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0,828 olarak hesaplanmış ve oldukça olumlu bulunmuştur.

3.3. Ekonomi Okuryazarlık Puanı (EP) Üzerinde Yapılan Analizler

Araştırmaya katılan öğrencilere uygulanan anket sorularına göre her bir öğrenci için hesaplanan ekonomi okuryazarlık puanı (EP) üzerinde yapılan incelemede, puanlara etki eden faktörlerin neler olabileceği analiz edilmiştir. Öğrencilerin ekonomi okuryazarlık puanı 100 üzerinden 70,98; Standart sapması ise 11,20 olarak bulunmuştur. Bulunan bu sonuç, öğrencilerin ekonomik okuryazarlık düzeyinin oldukça olumlu düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun, %65 düzeyinden yüksek olması da öğrencilerin ekonomi okuryazarlığının istenen seviyede olduğunu, standart sapmanın düşük olması da bireyler arasında puan farklarının az olduğunu göstermektedir. Puanların dağılımı aşağıdaki tablo'6 da gösterilmektedir.

Tablo 6. Öğrencilerin Ekonomi Okuryazarlığı Puan Dağılımı

	0-24	25-49	50-74	75-100	Toplam
Sayı	0	8	121	89	113
%	0%	3,7%	55,5%	40,8%	100%

Puanların normal dağılıma uyup uymadığını belirlemek amacıyla yapılan Kolmogorov-Smirnov testi analizinde ekonomi okuryazarlığı puanlarının normal dağılıma uyduğu görülmüştür ($p > 0,05$). Bu nedenle araştırmada gruplar arası incelemeler parametrik testlerle yapılmıştır. EP üzerinde aşağıdaki faktörlere göre yapılan analizlerde

- Öğrencilerin yaş gruplarına göre oluşturduğu gruplar,
- Öğrencilerin cinsiyetlerine göre oluşturduğu gruplar
- Öğrencilerin kredi/ burs alıp almama durumuna göre oluşturduğu gruplar,
- Öğrencinin annesinin çalışıp, çalışmama durumuna göre oluşturduğu gruplar,
- Öğrencilerin baba mesleklerine göre oluşturduğu gruplar
- Öğrencilerin ikamet ettikleri yere göre oluşturduğu gruplar arasında ortalamalar açısından anlamlı farklılıklar olmadığı tespit edilmiştir.

Diğer yandan;

- Öğrencilerin ailelerinin yaşam yerine göre,
- Öğrencilerin aylık gelir düzeylerine göre
- Öğrencilerin okudukları bölümlere göre

oluşturdukları bağımsız gruplar arasında (EP) ortalaması olarak anlamlı farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. İlgili analiz sonuçları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

3.3.1. Öğrencilerin Aile Yaşam Yerlerine Göre Yapılan İncelemeler

Tablo 7. Öğrencilerin Ailelerinin Yaşam Göre EP Analizleri

Anket Başlıkları	Yerleşim yeri	Sayı	Ort. Puan	Std. Sapma	Std. Hata	En az	En fazla
1-Ekonomi Bilgisi p = 0,155	il	150	68,10	12,87	1,05	37	94
	ilçe	36	65,25	12,53	2,09	23	91
	kasaba-belde	14	60,82	13,70	3,66	34	83
	köy	15	68,19	8,49	2,19	57	83
	Toplam	215	67,15	12,69	0,87	23	94

	il	150	74,00	14,08	1,15	32	100
2-Ekonomik Akılcılık p = 0,32	ilçe	36	68,89	15,33	2,56	32	96
	kasaba-belde	14	64,00	17,61	4,71	28	92
	köy	15	70,40	12,08	3,12	44	88
	Toplam	215	72,24	14,61	1,00	28	100
	il	150	74,42	12,51	1,02	33	97
3-Toplumsal Ekonomik Yansımalar p = 0,000	ilçe	36	68,33	12,31	2,05	37	90
	kasaba-belde	14	60,24	18,37	4,91	27	87
	köy	15	72,67	13,64	3,52	53	97
	Toplam	215	72,36	13,48	0,92	27	97
	il	150	75,03	16,66	1,36	30	100
4-Bireysel Ekonomik Planlama p = 0173	ilçe	36	70,42	19,87	3,31	25	100
	kasaba-belde	14	69,64	16,58	4,43	45	95
	köy	15	80,67	19,90	5,14	20	100
	Toplam	215	74,30	17,54	1,20	20	100
	il	150	72,41	10,44	0,85	41	90
Ekonomi Okuryazarlık Puanı (EP) p = 0,05	ilçe	36	67,87	12,31	2,05	29	90
	kasaba-belde	14	62,99	14,95	4,00	36	88
	köy	15	72,18	7,95	2,05	56	85
	Toplam	215	71,02	11,21	0,76	29	90

Anketi oluşturan dört başlıktan öğrencilerin aile yaşam yerlerine göre 100 üzerinden aldıkları ortalama puanlar ve diğer istatistikler yukarıdaki tablo 7 de verilmiştir. Anketin tümünden öğrencilerin yaşam yerlerine göre 100 üzerinden aldıkları ortalamalar en alttaki ekonomi okuryazarlık puanı (EP) satırlarında yer almaktadır. Anova testi ile yapılan analizlerde;

- Öğrencilerin aile yaşam yerine göre oluşturdukları gruplar arasında ekonomik akılcılık başlığı altındaki ortalamaların anlamlı farklılıklar gösterdiği ($p = 0,032 < 0,050$) ortaya çıkmıştır. Aile yaşam yeri il olan öğrenciler 74,00 ortalama ile bu konuda en başarılı grup olarak öne çıkmıştır. Aile yaşam yeri köy olan öğrencilerin ekonomik akılcılık başlığı altındaki ortalaması (70,40) olmuş, bu ortalama aile yaşam yeri ilçe ve kasaba-belde olan öğrenci gruplarından yüksektir.
- Öğrencilerin aile yaşam yerine göre oluşturdukları gruplar arasında toplumsal ekonomik yansımalar başlığı altındaki ortalamaların anlamlı farklılıklar gösterdiği ($p = 0,000 < 0,050$) ortaya çıkmıştır. Aile yaşam yeri kasaba- belde olan öğrenciler 60,24 ortalama ile bu konuda en düşük ortalamaya sahip grup olarak belirlenmiştir. Aile yaşam yeri ilçe olan öğrenciler de 68,33 ortalama ile aile yaşam yeri il ya da köy olan öğrencilerden 4 puandan daha az ortalama almıştır. Aile yaşam yeri köy ve il olan öğrenciler toplumsal ekonomik yansımalar başlığı altında sırasıyla 72,67 ve 74,42 ortalama olarak Tukey testine göre yapılan inceleme sonuçlarına göre diğer gruplardan anlamlı olarak farklılık göstermiştir.
- Öğrencilerin aile yaşam yerine göre oluşturdukları gruplar arasında anketin bütününde elde ettikleri puanlar da analiz edilmiştir. ekonomik okuryazarlık puanı (EP) başlığı altındaki bu ortalamaların anlamlı farklılıklar gösterdiği ($p = 0,005 < 0,050$) ortaya çıkmıştır. Aile yaşam yeri kasaba- belde olan öğrenciler 60,24 ortalama ile bu

konuda en düşük ortalamaya sahip grup olarak belirlenmiştir. Aile yaşam yeri ilçe olan öğrenciler de 68,33 ortalama ile aile yaşam yeri il ya da köy olan öğrencilerden 4 puandan daha az ortalama almıştır. Aile yaşam yeri köy ve il olan öğrenciler EP başlığı altında sırasıyla 72,18 ve 72,41 ortalama olarak diğer gruplardan (ilçe; 67,87 ve kasaba-belde; 62,99) anlamlı olarak farklılık göstermiştir.

- Sonuç olarak öğrencilerden aile yaşam yeri köy ve il olanların diğer öğrencilerden ekonomik akılcılık ve toplumsal ekonomik yansımalar başlıklarında anlamlı olarak daha yüksek puanlar elde ettiği, buna bağlı olarak genel anlamda ekonomik okuryazarlığı ifade eden ekonomik okuryazarlık puanı (EP) hesaplanmasına göre, Tukey testiyle gruplar arasında yapılan incelemede, aile yaşam yeri köy ve il olanların diğer öğrencilerden anlamlı olarak yüksek puana sahip oldukları tespit edilmiştir.

3.3.2. Öğrencilerin Aylık Gelirlerine Göre Yapılan İncelemeler

Tablo 8. Öğrencilerin Aylık Gelir Gruplarına Göre EP Analizleri

Anket Başlıkları	Gelir grupları	Sayı	Ort. Puan	Std. Sapma	Std. Hata	En az	En fazla
1-Ekonomi Bilgisi p = 0,699	0-1000 TL	160	67,11	12,29	0,97	34	94
	1001-2000 TL	38	68,72	11,33	1,84	46	89
	2001 TL ve üstü	20	66,01	17,56	3,93	23	94
	Toplam	218	67,29	12,66	0,86	23	94
2-Ekonomik Akılcılık p = 0,033	0-1000 TL	160	73,45	14,20	1,12	28	100
	1001-2000 TL	38	70,63	13,87	2,25	44	96
	2001 TL ve üstü	20	64,80	16,95	3,79	32	92
	Toplam	218	72,17	14,57	0,99	28	100
3-Toplumsal Ekonomik Yansımalar p = 0,397	0-1000 TL	160	72,79	13,57	1,07	27	97
	1001-2000 TL	38	71,75	12,35	2,00	47	93
	2001 TL ve üstü	20	68,50	14,77	3,30	37	90
	Toplam	218	72,22	13,47	0,91	27	97
4-Bireysel Ekonomik Planlama p = 0,024	0-1000 TL	160	75,81	16,89	1,34	20	100
	1001-2000 TL	38	72,24	19,48	3,16	20	100
	2001 TL ve üstü	20	64,75	19,77	4,42	25	95
	Toplam	218	74,17	17,85	1,21	20	100
Ekonomi Okuryazarlık Puanı (EP) p = 0,121	0-1000 TL	160	71,64	10,72	0,85	36	90
	1001-2000 TL	38	70,72	11,07	1,80	49	90
	2001 TL ve üstü	20	66,20	14,28	3,19	29	90
	Toplam	218	70,98	11,20	0,76	29	90

Anketi oluşturan dört başlıktan öğrencilerin aylık gelir gruplarına göre 100 üzerinden aldıkları ortalama puanlar ve diğer istatistikler yukarıdaki tablo 8 de verilmiştir. Anketin tümünden öğrencilerin aylık gelir gruplarına göre 100 üzerinden aldıkları ortalamalar en alttaki ekonomi okuryazarlık puanı (EP) satırlarında yer almaktadır. Anova testi ile yapılan analizlerde;

- Öğrencilerin aylık gelir gruplarına göre oluşturdukları gruplar arasında” Ekonomik Akılcılık” başlığı altındaki ortalamaların anlamlı farklılıklar gösterdiği ($p = 0,035 < 0,050$) ortaya çıkmıştır. Aylık gelir grubu 0-1000 TL olan öğrenciler 73,45 ortalama ile bu konuda en başarılı grup olarak öne çıkmıştır. Aylık gelir grubu en yüksek olan öğrencilerin ise en düşük ortalama (64,80) alması, öğrencilerin ekonomik akılcılık başlığı altındaki ortalamalarının gelirleri ile ters orantılı olarak artması ilgi çekmiştir.
- Öğrencilerin aylık gelir gruplarına göre oluşturdukları gruplar arasında bireysel ekonomik planlama başlığı altındaki ortalamaların anlamlı farklılıklar gösterdiği ($p = 0,024 < 0,050$) ortaya çıkmıştır. Aylık gelir grubu 0-1000 TL olan öğrenciler 75,81 ortalama ile bu konuda en yüksek ortalamaya sahip grup olarak öne çıkarken, gelir yükseldikçe bu konuda elde edilen puanların düştüğü görülmektedir. Aylık geliri en yüksek grupta olan öğrenciler de 64,75 ortalama, aylık gelir gruplarına göre ortanca gruptakiler 72,24 ortalama elde etmiştir. Öğrencilerin aylık gelir gruplarına göre bireysel ekonomik planlama başlığı altında elde ettikleri ortalamalar gelir arttıkça düşme göstermektedir.
- Sonuç olarak öğrencilerin aylık ortalama gelir gruplarına göre bireysel ekonomik planlama ve ekonomik akılcılık başlıklarında anlamlı farklılığa sahip oldukları, gelir arttıkça bu başlıklardan alınan puanların düştüğü belirlenmiştir. Öğrencilerin gelir gruplarına göre oluşturduğu 3 bağımsız grubun ortalama ekonomik okuryazarlık puanı (EP) farkları gelir arttıkça düşme göstermektedir. Fakat ortalamada belirlenen bu farklılıklar Anova testinde anlamlı bulunmamıştır. O halde genel anlamda ekonomik okuryazarlığı ifade eden ekonomik okuryazarlık puanı (EP) hesaplanmasında gelir gruplarının anlamlı bir fark oluşturmadığı ortaya çıkmıştır.

3.3.3. Öğrencilerin Okudukları Bölümlere Göre Yapılan İncelemeler

Tablo 9. Öğrencilerin Bölümlere Göre Oluşturdukları Grupların EP Analizleri

Anket Başlıkları	Bölümler	Sayı	Ort. Puan	Std. Sapma	Std. Hata	En az	En fazla
1-Ekonomi Bilgisi p=0,918	Muhasebe	32	69,21	11,89	2,10	37	91
	Lojistik	27	66,77	13,17	2,53	40	91
	İşletme	39	68,13	14,26	2,28	23	91
	Çağrı Hizmet	35	67,10	11,77	1,99	40	94
	Büro yön.	32	65,80	11,07	1,96	34	91
	Banka. ve Sigorta.	53	66,80	13,44	1,85	37	94
	Toplam	218	67,29	12,66	0,86	23	94
2-Ekonomik Akılcılık P=0,754	Muhasebe	32	72,88	14,18	2,51	36	92
	Lojistik	27	72,30	14,84	2,86	48	96
	İşletme	39	73,64	14,53	2,33	32	96
	Çağrı Hizmet	35	74,29	13,28	2,24	44	96
	Büro yön	32	69,75	13,63	2,41	28	96
	Banka ve Sigorta	53	70,64	16,28	2,24	32	100

	Toplam	218	72,17	14,57	0,99	28	100
	Muhasebe	32	74,38	11,40	2,02	43	97
	Lojistik	27	69,88	15,18	2,92	37	93
3-Toplumsal Ekonomik Yansımalar	İşletme	39	72,22	13,23	2,12	37	97
	Çağrı Hizmet	35	73,33	12,58	2,13	33	93
p = 0,683	Büro yön.	32	69,69	15,69	2,77	27	93
	Banka. ve Sigorta.	53	72,89	13,26	1,82	43	93
	Toplam	218	72,22	13,47	0,91	27	97
	Muhasebe	32	77,66	19,01	3,36	20	100
	Lojistik	27	71,11	17,17	3,30	35	100
4-Bireysel Ekonomik Planlama	İşletme	39	73,97	17,92	2,87	25	100
	Çağrı Hizmet	35	78,00	15,82	2,67	30	100
p=0,036	Büro yönetimi	32	65,63	19,04	3,37	20	95
	Banka. ve Sigorta.	53	76,42	16,74	2,30	40	100
	Toplam	218	74,17	17,85	1,21	20	100
	Muhasebe	32	73,00	10,40	1,84	45	90
	Lojistik	27	69,66	11,81	2,27	45	87
Ekonomik Okuryazarlık Puanı (EP)	İşletme	39	71,56	12,55	2,01	29	90
	Çağrı Hizmet	35	72,42	9,52	1,61	44	86
p = 0,445	Büro yönetimi	32	67,73	10,33	1,83	36	90
	Banka. ve Sigorta.	53	71,03	11,82	1,62	41	90
	Toplam	218	70,98	11,20	0,76	29	90

Anketi oluşturan dört başlıktan öğrencilerin bölümlerine göre 100 üzerinden aldıkları ortalama puanlar ve diğer istatistikler yukarıdaki tabloda verilmiştir. Anketin tümünden öğrencilerin bölümlerine göre 100 üzerinden aldıkları ortalamalar en alttaki ekonomi okuryazarlık puanı (EP) satırlarında yer almaktadır. Anova testi ile yapılan analizlerde;

- Anova testi ile yapılan incelemede öğrencilerin bölümlerine göre oluşturdukları gruplar arasında bireysel ekonomik planlama başlığı altındaki ortalamaların anlamlı farklılıklar gösterdiği ($p = 0,036 < 0,050$) ortaya çıkmıştır. Çağrı Hizmet bölümü öğrencileri 78,00 ortalama ile bu konuda en yüksek ortalamaya sahip grup olarak öne çıkarken Muhasebe ve Bankacılık -Sigortacılık bölümü öğrencileri ile beraber bu üç bölüm bu başlıkta öğrencilerin ortalama başarısının üstünde puan alan bölümler olmuştur. Büro yönetimi öğrencileri ise 65,63 ortalama ile bu başlıkta en düşük ortalamaya sahiptir. Öğrencilerin” bireysel ekonomik planlama “başlığı altındaki ortalamaların anlamlı farklılıklar göstermesi anketin tümüne göre hesaplanan ekonomi okuryazarlık puanı (EP) üzerinde bir etki oluşturmamıştır. Öğrencilerin bölümlerine göre oluşturdukları gruplar arasında EP açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır.

3.4. Ekonomi Okuryazarlık Ölçümünün Regresyon Analizi

Ekonomi okuryazarlık ölçeğinin 4 başlığının EP üzerindeki etkisini belirlemek için çoklu regresyon modeli araştırılmıştır. Modelde bağımlı değişken (y) öğrencilerin ölçekten aldıkları gene puan olan EP, ilk bağımsız değişken (x1) ekonomi bilgisi puanı, ikinci bağımsız değişken (x2) ekonomik akılcılık, üçüncü bağımsız değişken (x3) toplumsal ekonomik yansımalar puanı ve dördüncü bağımsız değişken (x4) bireysel ekonomik planlama puanını göstermektedir. Çoklu doğrusal regresyon analizinin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 10. Regresyon Modelinin Özeti

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin Watson
1	,999 ^a	,998	,998	,504	1,983

a. Predictors: (Sabit)

Analizde R² değeri 0,998 çıkmıştır ancak çoklu regresyon olduğu için Adjusted R² değeri değeri dikkate alınır. Bu değer de 0,998 olarak hesaplanmıştır. Yani dört bağımsız değişken, bağımlı değişken (EP)' deki değişimin %99,8'ini açıklayabilmektedirler. Bu değer oldukça yüksektir ve sosyal bilimler araştırmalarında tatmin edicidir. Analizde Durbin Watson istatistiği 1,983 olarak hesaplanmıştır. 2 civarında çıktığı için otokorelasyon olmadığını göstermektedir. ANOVA testinde p değeri 0,000' olarak bulunmuş bu değer regresyon modelinin bir bütün olarak anlamlı olduğunu göstermektedir.

Tablo 11. Regresyon Modelinin Katsayıları

	Standartlaştırılmamış katsayılar		Standartlaştırılmış katsayılar		Collinearity Statistics		
	b	Std. Hata	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
(Sabit)	,237	,221		1,075	,284		
1-Ekonomi Bilgisi	,316	,003	,357	95,878	,000	,672	1,488
2-Ekonomik Akılcılık	,227	,003	,296	70,488	,000	,530	1,888
3-Toplumsal Ekonomik Yansımalar	,272	,004	,328	75,822	,000	,499	2,003
4-Bireysel Ekonomik Planlama	,181	,002	,288	79,067	,000	,704	1,421

b. Dependent Variable: EP

Regresyon modelinin katsayıları ve anlamlılık değeri yukarıdaki tablodadır. Sabit terim katsayısı 0,237 ve p değeri 0,284 olarak hesaplanmıştır. $p > 0,05$ olduğundan sabit terim anlamlı değildir. Anket başlıklarının katsayıları B sütununda, bu katsayıların anlamlılık düzeyleri ise Sig. sütununda belirtilmiştir. Bu değerlere göre anketin 4 başlığı için de p değeri 0,000 olduğu için yüksek derecede anlamlıdır. Collinearity istatistikleri de en fazla 2,003 çıkmış, 5 ve daha yüksek çıkmadığı için bağımsız değişkenler arasında korelasyon olmadığı ve 4 değişkenin de modelde kalmasının uygun olacağı şeklinde yorumlanmıştır. Sonuç olarak elde edilen regresyon modelinin denklemi aşağıdaki gibi yazılır:

$$EP = 0,237 + (\text{Ekonomi Bilgisi Puanı}) \times (0,316) + (\text{Ekonomik Akılcılık Puanı}) \times (0,227) + (\text{Toplumsal Ekonomik Yansımalar Puanı}) \times (0,272) + (\text{Bireysel Ekonomik Planlama Puanı}) \times (0,181)$$

Oluşturulan bu doğrusal modelin uygunluğu test edilmiştir. Bunun için regresyon modelinin gösterdiği formülle ankete katılan 218 öğrencinin her biri için puanlar hesaplanmış ve bu puanlarla öğrencilerin daha önce hesaplanan EP' ları arasında farklar bulunmuştur. Bu farkların toplamı 0,043 dir. $0,043 < 0,05$ bulunmuştur. Ayrıca öğrenciler için iki yolla hesaplanan bu iki puan arasında korelasyon analizi de yapılmış, korelasyon katsayısı %100 olarak bulunmuştur. Buradan regresyon modelinin anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır.

Yukarıda verilen regresyon modelinde ekonomi bilgisi puanının katsayısı 0,316 ile modeldeki en büyük katsayıdır. Bu veri öğrencilerin ekonomik okuryazarlık puanı (EP) nın ağırlıklı olarak öğrencinin ekonomi bilgisi puanına bağlı olduğunu göstermektedir. Araştırmada öğrencilerin okulda öğrendikleri derslerle oluşturdukları ekonomi bilgisi puanının diğer başlıklar üzerinde etkisini belirlemek için doğrusal regresyon metodundan yararlanılmış, ekonomi bilgisi başlığının diğer başlıklara etkisi hesaplanmıştır.

Buna göre;

- Ekonomik akılcılık puanında ekonomi bilgisinin katsayısı 0,314
- Toplumsal ekonomik yansımalar puanında ekonomi bilgisinin katsayısı 0,212
- Bireysel ekonomik planlama puanında ekonomi bilgisinin katsayısı 0,047

olduğu hesaplanmıştır. Bu veriler dikkate alınarak öğrencinin ekonomi bilgisinin EP üzerindeki direk ve endirek katsayıları toplamı 0,889 olarak hesaplanmış, bu da yaklaşık %72 düzeyindedir. Buradan hareketle ankete katılan öğrencilerin %70 leri aşan ekonomik okuryazarlık düzeylerinde ekonomi bilgisinin en önemli paya sahip bileşen olduğu, öğrencilerin ekonomik okuryazarlık düzeylerini gösteren EP' larını yüksek olmasında bölüm dersi olarak okudukları ekonomi ile ilgili derslerinden yararlandıkları sonucuna varılmıştır. Regressyon analizi ekonomi bilgisi yükseldikçe ekonomik okuryazarlık düzeyinin artacağını göstermektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

Selçuk Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu'nun farklı bölümlerindeki öğrencilerin ekonomi okuryazarlığının belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, Gerek ve Kurt(2011) tarafından geliştirilen ekonomi okuryazarlık ölçeği kullanılmış, ölçeğin geçerlilik-güvenirliliği yeniden sınanarak istenen düzeyleri sağladığı belirlenmiştir.

Araştırmada öğrencilerin ekonomik okuryazarlık düzeyi ortalama olarak 70,98 hesaplanmış, %65 düzeyinden yüksek olması nedeniyle istenen seviyede olduğunu göstermiştir. Standart sapmanın 11,2 olması, bireyler arasında puan farklarının az olduğunu göstermiştir. Puanların normal dağılıma uyması, %65 başarı düzeyinin altında öğrenci sayısının tüm öğrencilerin %27 si olması, 25-49 arası puan alan öğrenci sayısının sadece 8 olması öğrencilerin ekonomik okuryazarlık düzeylerinin istenen seviyede olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Araştırmada ölçeğin regresyon analizi yapılmış, ölçekteki alt başlıkların ekonomik okuryazarlık puanı üzerindeki etkileri hesaplanmıştır. ep hesaplanmasında ortaya konulan model aşağıdaki eşitlikle verilmiştir:

$EP = 0,237 + (\text{Ekonomi Bilgisi Puanı}) \times (0,316) + (\text{Ekonomik Akılcılık Puanı}) \times (0,227) + (\text{Toplumsal Ekonomik Yansımalar Puanı}) \times (0,272) + (\text{Bireysel Ekonomik Planlama Puanı}) \times (0,181)$. Bu modele göre bir öğrencinin ekonomik okuryazarlığını hesaplamak için modeldeki başlıklar 100 üzerinden puanlanır ve katsayılarla çarpılarak toplanır. Ayrıca öğrencilerin ekonomi bilgisinin diğer başlıklara da önemli katkılar sağladığı regresyon analizi ile bulunmuştur. Bu nedenle öğrencinin ekonomi okuryazarlık puanının ağırlıklı olarak ekonomi bilgisine bağlı olduğu ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak bu çalışmada öğrencilerde ekonomi bilgisinin ekonomik okuryazarlıkta en önemli etken olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin hesaplanan ekonomik okuryazarlık puanı (EP) demografik özelliklerine göre anlamlı farklılıklar gösteriyor mu?" sorusunun analizine göre öğrencilerin yaş gruplarının, cinsiyetlerinin, kredi/burs alma durumlarının, annesinin çalışıp çalışmamasının, babasının mesleğinin, ikamet ettikleri yerin türünün ekonomik okuryazarlık düzeyinde herhangi bir anlamlı etki oluşturmadığı belirlenmiştir. Bunun yanında öğrencinin ailesinin yaşam yerinin (EP) üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturduğu tespit edilmiştir. Yapılan incelemelerde aile yaşam yeri il ve köy olan öğrencilerin "ekonomik akılcılık ve "toplumsal ekonomik yansımalar" başlıklarında diğer gruplardan anlamlı olarak yüksek puanlar elde ettikleri ve bunun sonucunda ekonomik okuryazarlık düzeylerinin aile yaşam yeri ilçe ve kasaba-belde olan öğrencilerden anlamlı olarak yüksek olduğu belirlenmiştir. Daha önce literatürde aile yaşam yerine göre yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Aile yaşam yerine göre oluşan bu farkın il ve köy yaşam koşullarından kaynaklanan ekonomik zorlukların öğrencilerde aileler kaynaklarını ekonomik akılcılıkla kullanma, toplumsal düşünceleri öne alma yetilerini geliştirdiği şeklinde yorumlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin hesaplanan ekonomik okuryazarlık puanı (EP) gelir düzeylerine göre anlamlı farklılıklar gösteriyor mu?" sorusunun analizine göre öğrencinin aylık gelirine göre ait olduğu grupların EP olarak anlamlı farklılıklar oluşturduğu, öğrencilerin aylık gelirlerinin yükselmesi ile "ekonomik akılcılık" ve "bireysel ekonomik planlama" başlığında elde ettikleri puanların düştüğü tespit edilmiştir. Bu sonuç geliri nispeten düşük olan öğrencilerin harcamalarında gelirlerini maksimum fayda sağlayacak şekilde kullanmaya daha fazla özen gösterdikleri şeklinde yorumlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin hesaplanan ekonomik okuryazarlık puanı (EP) okudukları bölümlere göre anlamlı farklılıklar gösteriyor mu? " sorusunun analizine göre Çağrı Hizmet, Muhasebe ve Bankacılık -Sığortacılık bölümü

öğrencileri diğer bölüm öğrencilerinden “bireysel ekonomik planlama” başlığında anlamlı olarak yüksek puanlar elde ettiği ancak bu farkın bölümlere göre hesaplanan EP üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmadığı tespit edilmiştir. Çalışma ile Selçuk Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu’nda okuyan öğrencilerin ekonomik okuryazarlık düzeyi ortalama olarak 70,98 bulunmuş ve öğrencilerin eğitimini aldıkları ekonomi ile ilgili derslerin ekonomi okuryazarlık düzeyine olumlu katkı sağladığını ortaya çıkmıştır. Çalışma ile öğrencilere ekonomi okuryazarlığı konusunda bazı bilgiler sağlamıştır. Bulunan bu sonuç, Yeop ve Jalil (2010), Wood ve Doyle (2002), (Lusardi ve Mitchel (2005), Walstad ve Soper (1988), tarafından bu yönde yapılan çalışmalarda bulunan sonuçlarla uyumlu bulunmuştur. Gelecekte yapılacak araştırmalar için, yukarıdaki değişkenler dışında ekonomik okuryazarlığı daha büyük örneklerle ve daha geniş bir kapsamlı ele alınması toplumun ekonomi okuryazarlığının belirlenmesi açısından önerilmektedir.

Kaynakça

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2010). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, SPSS Uygulamalı Sakarya: Sakarya Yayıncılık, 6. Bası.
- Baris, S., & Seker, H. (2017). Ekonomi Okuryazarlığı: Amasya Üniversitesi'nde Bir Araştırma*/Economic Literacy: A Research on Amasya University. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 54(624), 79.
- Barton, P. E. (1993). Training To Be Competitive: Developing the Skills and Knowledge of the Workforce. Policy Information Report.
- Benk, S., Budak, T., Çakmakk, A., Yücedoğru, R., (2015). A Study on Economic Literacy Levels of Primary Prospective Teachers, *International Journal of Early Childhood Learning* 22(2):1
- Buchholz, T. G. (1998). Hope and danger for economic literacy. *The Region*, (Dec), 18-20.
- Burke, M. A., & Manz, M. (2014). Economic literacy and inflation expectations: evidence from a laboratory experiment. *Journal of Money, Credit and Banking*, 46(7), 1421-1456.
- Butters, R. B., Asarta, C. J., & Fischer, T. J. (2011). Human capital in the classroom: The role of teacher knowledge in economic literacy. *The American Economist*, 56(2), 47-57.
- Büyükoztürk, Ş. (2002). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı (2) Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dilek, S., Keskingöz, H., Konak, Ali., Halıcıoğlu, S., (2018). Factors Affecting Economic Literacy, *Afro Eurasian Studies*, 7(1)
- Dilek, S., Küçük, O., & Eleren, A. (2016). Kastamonu Üniversitesi Öğrencilerinin Ekonomi Okuryazarlığı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 1865-1878.
- Field, A.P., (2005). Reliability analysis. In: Field, A., Ed., *Discovering Statistics Using spss*. 2nd Edition, Sage, London, Chapter 15.
- Gerek, S., & Kurt, A. A. (2011). Ekonomi okuryazarlığı ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Uludağ Üniversitesi İktisat*
- Gerek, S. ve Kurt, A.A. (2010). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümlerinde ekonomi okuryazarlığına ilişkin göstergeler, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 87-97
- Hashim, N.C., ve Kayode, K.B., (2013). Economics Literacy among University Students: A Case Study of International Islamic University Malaysia (IIUM), *World Applied Sciences Journal* 28 (6): 871-875.
- Hashim, N., C. (2005). A study of Economic Literacy among secondary schools students in Kuala Lumpur, Unpublished PhD thesis, University of Birmingham at Aston. UK.
- Harris, L. (2009). The consequences of economic illiteracy. *Accessed February, 13*. www.nationalcouncil.org/ce
- Harris, M. N., Loundes, J., & Webster, E. (2002). Determinants of household saving in Australia. *Economic Record*, 78(241), 207-223.
- Jappelli, Tullio. 2009. Economic Literacy: An International Comparison. CSEF Working Paper No. 238. Salerno, Italy: Center for Studies in Economics and Finance.
- Jacob, K., Hudson, S., & Bush, M. (2000). *Tools for survival: An analysis of financial literacy programs for lower-income families*. Woodstock Institute.

- Kushnirovich, N. O. (2011). Determinants of Personal Economic Awareness. *Economic Herald of the Donbas*, 4(26), 98-105.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2007). Financial literacy and retirement preparedness: Evidence and implications for financial education. *Business economics*, 42(1), 35-44.
- Lusardi, A., Mitchell, O.S., & Curto, V. (2010). Financial literacy among the young. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 358-380.
- Lusardi, A., 2012. Numeracy, financial literacy, and financial decision-making. *Numeracy* 5 (1).
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. *Journal of economic literature*, 52(1), 5-44.
- Lusardi, A. (2015). Financial literacy: Do people know the ABCs of finance?. *Public understanding of science*, 24(3), 260-271.
- Literacy, F., & Protection, C. (2009). Overlooked Aspects of the Crisis. *OCDE, June*.
- Lipset, S. M. (1959). Some social requisites of democracy: Economic development and political legitimacy. *American political science review*, 53(1), 69-105.
- Mercan, N., Oyur, E., Altınay, A., & Aksanyar, Y. (2012). Ekonomi Okur Yazarlığına Yönelik Ampirik Bir Araştırma. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 4(2), 109-118.
- Murniatiningsih, E. (2017). Pengaruh Literasi Ekonomi Siswa, Hasil Belajar Ekonomi, Dan Teman Sebaya Terhadap Perilaku Konsumsi Siswa Smp Negeri Di Surabaya Barat, *Jurnal Ekonomi Pendidikan dan Kewirausahaan*, 5(1), 127-156.
- Oanea, D. C., & Dornean, A. (2012). Defining and measuring financial literacy. New evidence from Romanian students of the master in finance. *Annals of the Alexandru Ioan Cuza University-Economics*, 59(2), 113-129.
- Pandey, C., & Bhattacharya, S. B. (2012). Economic Literacy of Senior Secondary School Teachers: A Field Study. *Journal Of All India Association For Educational Research*, 24(1).
- Şantaş, F., & Demirgil, B. (2015). Ekonomi Okuryazarlığı Düzeyinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (48), 46-60.
- Soper, J. C. (1979). Test of Economic Literacy: Discussion guide and rationale.
- Sharma, S. (1996) Applied Multivariate Techniques. John Wiley and Sons Inc., New York, 512 p.
- Stern, G., H. (2002). The Economic Literacy Project: Seeking a Blueprint for America. Pembentangan kertas kerja di symposium, *Economic and Financial Literacy*.
- Symmes, S. S. (1981). *Economic Education: Links to the Social Studies*. National Council for the Social Studies, 3615 Wisconsin Avenue, NW, Washington, DC 20016.
- Taft, M. K., Hosein, Z. Z., Mehrizi, S. M. T., & Roshan, A. (2013). The relation between financial literacy, financial wellbeing and financial concerns. *International Journal of Business and Management*, 8(11), 63.
- Tavşancıl, E.(2002). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi Ankara: Nobel Yayınevi.
- Teyyare, E., Ayyıldız, B., Dirican, H., Zıvalı, B. S., & Renkli, B. (2018). İktisadi ve mali okuryazarlık üzerine bir araştırma: abant izzet baysal üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi örneği. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(1), 99-120.
- Temizel, F., & Bayram, F. (2011). Finansal okuryazarlık: Anadolu üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) öğrencilerine yönelik bir araştırma. *CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 73-86.
- Ural, A. ve Kılıç, İ., (2006). Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi: SPSS 10.0 – 12.0 For Windows, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Ünal, S., Düğür, Y. S., & Söylemez, C. (2015). Ekonomi Okuryazarlığı ve Kredi Kartı Tutumunun Rasyonel Kredi Kartı Kullanımına Etkisi: Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı MYO Örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, C, 1(10), 31-52.
- Yasmin, F., Kouser, R., & Ahmad, W. (2014). Determinants of economic literacy at university level: a case of Pakistan. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences (PJCSS)*, 8(3), 914-924.

- Yeop, NK ve Jalil, NA (2010). Perak Malezya'daki ortaokul öğretmenleri arasında ekonomik okuryazarlık. *Bilgi Yönetimi ve İş Gözden Geçirme*, 1 (2), 69-78.
- Yunus, Y., N.K., Ishak, S. & Jalil, N.A. (2010). Economic Literacy Amongst the Secondary School Teachers in Perak Malaysia, *Information Management and Business Review*. 1(2), 69-78.
- Walsh, G., & Mitchell, V. W. (2005). Demographic characteristics of consumers who find it difficult to decide. *Marketing Intelligence & Planning*, 23(3), 281-295.
- Walstad, W. B., & Larsen, M. (1994). Results from a National Survey of American Economic Literacy.
- Wood, W. C., & Doyle, J. M. (2002). Economic literacy among corporate employees. *The Journal of Economic Education*, 33(3), 195-205.

Extended Abstract

Introduction

Considering the dynamic changes experienced in the market in today's economy, individuals need to have knowledge on economy and financial issues. Global economic system is a rather complex structure, being able to make the right decision at the right time, reveals the necessity of a good level of economic literacy. Economic literacy is the ability of the individual to understand and comprehend basic economic theories and concepts, to follow and interpret the developments in the economy, and to shape their own economic decisions in this direction.

Being able to make a rational choice under sound financial decisions based on the basic knowledge of economics and financial concepts is an important life skill for the well-being of the society. The individual's quality of life, understanding and measuring economic information that may affect the retirement period and planning accordingly are related to the level of economic literacy.

Although university students mostly take part in the economy as consumers today, it is a reality that economic and financial skills of the students will be vital for their economic behavior in their future. The aim of this study, which was carried out in Selcuk University Vocational School of Social Sciences, was to measure the impact of lessons on students' economic literacy.

Method

In this research, survey technique was used to obtain primary data. The participating students were selected by simple random sampling technique. In accordance with the sample volume (n) obtained, a questionnaire consisting of 32 questions was applied to 252 (two hundred and fifty two) participants. 34 of the surveys were not evaluated for various reasons, 218 surveys were found appropriate and analyzed. The surveys were carried out between October-November 2019.

Parametric tests such as independent sample t test and one-way Anova test were used to compare the means of independent groups. Frequency distribution, Chi-Square method, reliability tests, correlation analysis were other methods used.

A questionnaire form consisting of two parts was used. The first part includes 10 questions about demographic features, in the second part, there were 22 questions under 4 titles and these were 5-likert type questions. These questions were "Economics Literacy Scale" questions developed by Gerek and Kurt (2011): Economy knowledge (7 questions), Economic rationality (5 questions), Social economic reflections (6 questions), and Individual economy planning (4 questions). The questions were scaled as 5 (I strongly agree), 4 (I agree), 3(I have no idea), 2(I do not agree), 1(I strongly disagree).

The scores of the students in each title were calculated over 100 together with the points they obtained in the entire survey and called as economic literacy score (ES). The factors affecting the scores were examined and interpreted.

The questions determined in the research are as follows:

- ♣ Do the students' score (ES) differ significantly based on their demographic characteristics?
- ♣ Do the students' score (ES) differ significantly based on their departments?
- ♣ Do the students' score (ES) differ significantly based on their monthly income level?

Findings

The findings obtained from this study conducted to determine the economic literacy level of the students in different departments of Selçuk University Vocational School are as follows:

The economic literacy level of students was found % 70.98 on average. The fact that this score was higher than 65% revealed that the economic literacy level of the students was at the desired level. Standard deviation was 11.2, indicates low differences. It was found that scores were matched normal distribution by one sample Kolmogorov Smirnov Test (Assymp.Sig.>0,05). The number of students below 65% achievement level was 27% and the number of students scoring between 25-49 was only 8. The regression analysis of the scale was made, the effects of the sub-titles in the scale on the economic literacy score were calculated and it was revealed that the student's literacy score was heavily dependent on their economy knowledge.

According to the analysis results of "Do the students' score (ES) differ significantly based on their demographic characteristics?" it was found that;

- * Age groups,
- * Gender,
- * Loan / scholarship status,
- * Whether they have working mother or not,
- * Profession of the father,
- * Residence type,

had no significant effect on the level of economic literacy.

On the other hand, it was determined that the place of life of the student's family made significant differences on the students' economic literacy level scores (ES).

According to the analysis results of "Do the students' score (ES) differ significantly based on their monthly income level?" "significant differences were found in the economy literacy scores (ES) of the income groups according to his/her monthly income. According to the results of the analysis, it was determined that the scores obtained under the title of "Economic rationality" and "Individual economic planning" decreased as the monthly income increased. This data is interpreted as students having relatively low income level pay more attention to spend their income to get maximum benefit.

According to the analysis of the question "Do the students' score (ES) show significant differences according to their departments?", it has been determined that there is no significant differences between departments. On the other hand, students of Call Services Department, Accounting Department and Banking-Insurance Department had significantly higher scores than other department students in the title of "Individual economic planning".

Conclusion

At the end of this study, which was carried out in order to determine the economic literacy level of students in various departments of Selçuk University Vocational High School, it was determined that the students' economic literacy score was at a good level(%70.98).

It is revealed that the courses related to the economy taken by the students contributed positively to the economic literacy level. With this study, important data were obtained on the level of economic literacy of students. In future researches, different variables should be examined, economic literacy should be handled in larger samples, and it is suggested that more comprehensive studies should be conducted to obtain different results that would contribute to increasing the economy literacy.